

ÍNDEX

Pòrtic

Roberto Fernández: “Víctor Siurana: la universitat com a compromís”	9
Antoni Siurana: “Salutacions als assistents...”	13
Àngels Santa: “Ja fa vint anys”	17
Jaume Pont: “Víctor Siurana a la universitat florentina dels Mèdici”...	19

PRIMERA PART

Víctor Siurana: memòria i semblança

Ramon Morell: “Víctor Siurana, un home no d'eixe món”	23
Matías López: “Carta a Víctor sobre la Impostura Académica”	31
Amadeu Viana: “Lectures de fi de segle: aproximació a la biblioteca de Víctor Siurana”	39
Xavier Terrado: “De toponímia urbana: <i>Siurana</i> i <i>Zaragoza</i> ”	45
Francesc Fité: “Remembrances de l'ahir”	51
Frederic Vilà: “Les lliçons no reglades d'un catedràtic de lingüística”	57
Àngel Jové: “La sal contra la llum. Tot recordant Víctor Siurana (1945-1993)”	63
Pere Rovira: “Tres sonets romans de Joachim du Bellay”	67

Universitat i ciutat

Universitat en diàleg

Manel Lladonosa: “Universitat en diàleg”	75
Xavier Maurel: “Ara que ha fet vint anys”	85
F. Javier Arquilué Ortiz: “Entorn del codi ètic de la Universitat de Lleida”	93

La memòria històrica

Joan Busqueta: “ <i>De vita et honestetate scholarium</i> . A propòsit del capítol XXIII dels Estatuts de la Universitat de Lleida (a. 1300)”	115
Conxita Mir: “La recerca històrica i la construcció de la memòria: a propòsit del fons de responsabilitats polítiques de Lleida”	127

Les humanitats davant el repte del segle XXI

Alain Verjat: “Un món sense humanitat(s)”	137
---	-----

Anna Caballé: “«Manténgase alejado de este lugar quien no sea geómetra». Una reflexión sobre la Universidad en el siglo XXI”	147
Javier del Prado: “El conflicto de las humanidades”	161
Paul Aubert: “Cultura e incultura: de un discurso pedagógico a un discurso demagógico”	173
Josep Antoni Clua: “Πόλις και ἀγών, et tout le reste est «littérature»”	201

Revistes, cultura i societat

Jaume Barrull: “Acento: una crónica del catolicismo lleidatà preconciliar”	211
Emili Junyent: “El cas <i>La Higiénica</i> (1980-1981): universitat, ciutat i llibertat d’expressió”	231
Josep Maria Sala-Valldaura: “Sobre <i>L’Estrof</i> (1979-1985)”	267
Rafael M. Mérida: “Historia cultural y léxico urbano: en torno a los primeros usos de «gay» en España”	275
Teresa Areces: “El velo integral islámico, burka y niqab, ¿es un símbolo religioso?”	287
Ramon Albajes: “Els espais verds de la ciutat: un tast de la natura” ..	307
Apunts Joaquín Ureña	315

SEGONA PART

Víctor Siurana en els seus textos

L’home, el professor

Àngels Santa: “Semblança. Víctor Siurana Zaragoza (1945-1993)”	317
--	-----

Textos de Víctor Siurana

Els primers escrits. Art i literatura.....	327
“Parlem altra vegada de l’art modern”	327
“A propòsit de l’art abstracte”	328
“La pintura del nostre segle”	328
“L’art actual i els «snobs»”	329
“Ràfols-Cirici Pellicer”	330
“L’intern/extern en les novel·les de Vázquez Montalbán”	331

Teoria de la funció publicitària (fragments)

Introducció.....	337
Qüestions metodològiques.....	341
La publicitat com a procés	353
La llengua perduda.....	385

VÍCTOR SIURANA: LA UNIVERSITAT COM A COMPROMÍS

ROBERTO FERNÁNDEZ

Rector de la Universitat de Lleida

Començaré confessant públicament els meus sentiments en aquests moments: em va fer molt feliç presidir l'acte de clausura de les jornades dedicades al merescut recordatori de la persona i la figura de l'entranyable Víctor Siurana. Feliç per trobar-me entre "la meva família" d'homes i dones de lletres, de científics socials que tan bons rendiments han donat a la Universitat de Lleida, a la ciència i a la societat en els últims quatre lustres. Feliç de veure tantes persones que recorden amb admirada emoció l'etapa de la nostra història universitària més recent. I feliç, al capdavant, perquè em sembla que no hi havia cap altra temàtica més adient per honrar el record de Víctor que parlar de les relacions entre universitat i ciutat, un tema que sempre va resultar per al nostre personatge un dels principals motius dels seus desvetllaments universitaris.

Voldria a continuació manifestar-vos també els meus agraïments. Com tantes altres vegades, les institucions locals han fet financerament possible aquest acte. La complicitat amb elles ha estat sempre un valor fonamental en el desenvolupament de la Universitat de Lleida. Una vegada més, moltes gràcies. També l'agraïment per a totes aquelles persones que en aquelles jornades van participar amb les seves sàvies reflexions sobre un tema que mai no deixarà d'estar d'actualitat: les formes i maneres amb què una universitat pot contribuir al desenvolupament del seu propi territori d'influència. I un especial agraïment, finalment, als organitzadors principals: Àngels Santa i Jaume Pont. Com a rector de la nostra universitat, desitjo manifestar públicament que em sento especialment orgullós de pertànyer a una institució que conté en el seu si universitaris de tanta categoria acadèmica, literària i personal. Àngels i Jaume són part del paisatge humà de la casa nostra, i els devem una dedicació permanent a favor de la noble causa de tenir una universitat d'excel·lència situada en la Catalunya interior. Àngels i Jaume, moltes gràcies per la vostra generosa contribució al coneixement i a la vida universitària durant tants anys.

En la història de la recent restauració de la Universitat de Lleida, Víctor va ser, sens dubte, un dels més insignes pioners. Dic pioners en el sentit més precís del terme: el de la persona que obre el camí d'un projecte col·lectiu.

Quan vaig arribar a Lleida l'octubre de 1980, Víctor ja estava comandant amb altres companys els desitjos de tenir estudis universitaris a Lleida. Era, certament, llavors, una aspiració una mica utòpica. Fins i tot avui estic en condicions de confessar-vos que, vist amb perspectiva, la majoria dels que en aquells moments ocupàvem les aules del Roser (crec que també els professors d'Agrònoms i de Magisteri) estic convençut que no pensàvem que arribaríem a estar constituïts legalment com a universitat el 1991.

No obstant això, el que en aquells anys va aconseguir un grup molt reduït d'universitaris va resultar fonamental perquè la utopia no es tornés quimera sinó realitat. No va ser, per descomptat, l'únic factor. Vam tenir el suport incondicional de les entitats locals. La Diputació i la Paeria es van bolcar per oferir tot el que bonament podien proporcionar aquelles institucions recentment democràtiques. Sempre estarem en deute amb elles. Vam tenir també el suport de la societat, especialment de les famílies treballadores que no podien pagar una carrera universitària als seus fills en una altra ciutat. Però vam tenir, sobretot, un professorat el compromís del qual amb la causa universitària il·ludida va ser enormement generós, tant que seria inacabable tractar d'explicar mai les hores que invertia en el seu treball. Llavors, la immensa part dels que estàvem en la reduïda comunitat universitària vam haver de compaginar docència, recerca, gestió i activitats culturals perquè la societat i les autoritats ens prenguessin definitivament de debò.

I crec que, finalment, es va aconseguir, sobretot quan totes les delegacions de la Universitat de Barcelona vam aconseguir la unitat entorn de l'Estudi General i quan, una mica més tard, es va formar una coordinadora amb els companys de Magisteri i Agrònoms. És veritat que ho desitjàvem tot i que no pensàvem que s'aconseguiria tan aviat. Però també és cert que, en el seu assoliment, l'actitud dels acadèmics va ser fonamental. Abans que el Parlament signés el nostre naixement institucional contemporani, els universitaris i les institucions locals ja havien realitzat una àrdua i ingent tasca. Aquest va ser el binomi fonamental.

La Universitat de Lleida ha canviat la història de la ciutat i de les terres lleidatanes. Com en la meravellosa pel·lícula *¡Qué bello es vivir!*, si la Universitat no existís, la ciutat de Lleida i comarques no serien les mateixes. Al costat dels ajuntaments i altres corporacions locals democràtiques, la Universitat ha estat un baluard essencial per al progrés del nostre territori. I aquesta visió de futur va ser la que sempre va sostenir Víctor en la seva actuació universitària. Juntament amb un grup reduït d'universitaris i ciutadans, va saber veure que per canviar la senda de la història de Lleida era necessari tenir estudis universitaris a la ciutat. Per això sempre imaginava un futur en el qual Lleida fos una capital universitària a l'estil de Bolonya.

Segur que en aquestes jornades s'han perfilat de manera excel·lent els contorns de la seva activitat i de la seva personalitat. Deixeu que em sumi modestament a aquesta tasca i que expressi quatre característiques de Víctor

que són les que més m'han quedat en el record, i que sovint tornen a la meva memòria ara que treballo de rector de la nostra universitat. Primer: anar més enllà del curt termini i imaginar el futur amb valentia. Segon: pensar a l'engròs i no en petiteses, menyspreant la maleïda creença que “per a Lleida ja està bé”. Tercer: no admetre el provincianisme i desitjar la creació d'una universitat pública nacional situada a Lleida que caminés progressivament cap a l'excel·lència sense complexos d'inferioritat i sense victimisme. I la darrera: sumar i no restar, tant entre nosaltres els universitaris com amb les institucions. Víctor era un exemple a l'hora de conjuminar voluntats sense perdre per això els seus principis bàsics. Com l'era també, necessari i just és recordar-ho, la persona que més el va ajudar en la seva tasca: l'enyorat i recordat Virgili Aranda, formidable treballador que complementava com ningú Víctor en les tasques directives. Tots dos eren personatges entranyables d'un voluntarisme entusiasmat digne d'encomi i, per descomptat, d'imitació.

Quan entro al despatx de rector, cada dia em trobo l'excel·lent aquarel·la que Joaquim Ureña, gran amic de Víctor, va realitzar amb el seu habitual mestratge. M'alegro que el rector Jaume Porta la posés en aquest lloc i que el rector Joan Viñas la conservés. Jo, per descomptat, la mantindré fins que acabi el mandat. I ho faré sobretot perquè així recordo cada dia d'on vinc i cap a on vull anar. Així recordo cada dia que, sense un esforç i una il·lusió especial, per la nostra universitat res no serà possible. Víctor ens va ensenyar un valor essencial: hem de tenir una voluntat de ferro i un compromís ferm perquè cada vegada tinguem una universitat millor. O, dit d'una altra manera, no podem defallir en la nostra principal missió de servir al progrés de la nostra societat. I, sobretot, hem de saber traslladar a les noves generacions aquests valors que van ser els que van il·luminar la vida i l'obra de Víctor Siurana. Per això crec que mereix el nostre reconeixement i la nostra admiració, i per això em sembla especialment important que aquestes jornades serveixin per fer-ho públic. Moltes gràcies, Víctor; tingues per segur que seguirem el teu exemple.

SALUTACIONS ALS ASSISTENTS...

ANTONI SIURANA

Els amics organitzadors del congrés internacional ens convoquen a reflexionar i debatre el paper de la universitat en la ciutat, en l'art i en les estructures culturals. Ho fan amb la intenció que pensem en la civilització de la societat i amb el desig que aprofundim en la vinculació d'en Víctor Siurana, president i rector que fou de l'Estudi General, el qual ens va deixar, malauradament, ja fa vint anys.

Agraeixo que, al fil d'aquest congrés, em convidin a pronunciar unes paraules. Com poden comprendre, el primer que vull és expressar la meua felicitació per la iniciativa i agrair en nom de la família Siurana el record d'en Víctor, avui present de manera especial en la memòria com una persona entranyable, honesta i per a tots nosaltres un símbol del que és una trajectòria exemplar en el terreny personal, acadèmic i cívic.

Però vull endevinar, en la intenció dels amics que m'inviten a parlar, el desig que no ens quedem només en les paraules d'afecte pel germà i per l'amic, sinó que el recorregut a través de la persona i l'anàlisi del seu pensament i de la seva acció ens ajudin a entendre una mica més el que ara i sempre ha afrontat la universitat, és a dir: el paper cabdal que aquesta té dins la societat i, tanmateix, l'obligació que se li suposa a l'hora de donar resposta a les necessitats de la humanitat en general i de l'ésser humà en particular, com a destinataris i protagonistes que són de la vida i la civilització que ens ha tocat de viure.

En Víctor creia en una universitat de mirada oberta i ampla, que tingués per objectius passar dels ensenyaments al compromís. Una universitat, en definitiva, que sabés triar els més aptes en cada matèria, per tal que, col·lectivament, fos capaç de proporcionar a la societat respostes positives, avenços científics i progressistes.

En aquest sentit, recordo que cap al començament dels estudis de nivell universitari a Lleida —les aleshores denominades “extensions”— un grup nombrós d'universitaris que en aquella època estudiàvem a Barcelona i altres universitats vàrem tenir diverses reunions on el tema de debat era la pròpia viabilitat d'uns estudis universitaris a Lleida. A partir d'aquí, en constants

debats, de seguida vàrem encarar la qüestió que personalment sempre he considerat essencial: ¿com es podia assegurar que aquests estudis realitzats a Lleida prendrien consciència que el món universitari, i la seva entitat com a forma de coneixement, havia de crear opinió sobre la societat i participar-hi activament des de l'exercici de la seva responsabilitat? Segurament érem una mica vanitosos i, al cap i a la fi, qüestionàvem no tant els estudis a Lleida com la presa de consciència de la realitat que per a nosaltres representava en aquells moments el fet de ser universitari. Crèiem, possiblement de manera equivocada, que la formació —encara que aquesta anés de bracet amb l'excel·lència— tindria la mancança d'un cert esperit universitari, d'una universitat efervescent de política i compromís. El temps ha demostrat que aquell grup benintencionat no tenia tota la raó. Però si recordo aquesta petita història és perquè en Víctor i jo mateix vàrem discutir molt sobre el que havia de ser la universitat i, no ho he dubtat mai, crec que per a tots dos va ser positiu.

Com diu en Xavier Maurel, l'amic d'en Víctor: “ara que fa vint anys”... Ho diu amb la voluntat de contrastar amb el títol que podria ser “ara fa vint anys”, i crec que el matís és força important. No recordem amb aquest homenatge una data en el temps, sinó un model que en Víctor defensava amb tossuderia, la pròpia dels ingenus, il·lusionat i a vegades sol; però, per la seva mateixa actitud, tothom, en tots els àmbits, l'escoltava.

El temps no passa debades. I malgrat això, i potser per causa, paradoxalment, d'això, avui dia és més necessari que mai recordar i defensar el model d'universitat d'en Víctor.

¿Per què? Doncs perquè la societat està sacsejada pel repte que representa per a la humanitat digerir les noves tecnologies i la globalització. Quan l'ésser humà afronta una nova revolució científica, la tendència immediata a buscar la supervivència fa que els objectius es focalitzin a resoldre les seves necessitats i, alhora, a impedir que el risc que presenta el futur el faci feble i no pugui mantenir la seva progressió en la millora de les condicions de vida i la relació social.

La reacció és emfasitzar allò que es útil, tot allò que proporciona coneixements tècnics i habilitats, i deixar de banda el pensament, la creativitat i la reflexió. Es valora sistemàticament el pragmatisme per sobre de la ideologia.

En què es concreta aquesta afirmació meua, si volem un tant agosarada i discutible? En una constatació: la pèrdua de valoració dels estudis d'humanitats, d'aquells estudis que porten sovint al comentari de: “ha fet lletres”, com a excusa de no trobar ocupació.

Alguns de vosaltres, la majoria, recordeu la manifestació en defensa del manteniment de les humanitats a la Universitat de Lleida, i la pregunta és òbvia: on és aquell esperit que va convocar la ciutadania a manifestar-se?

En Víctor tenia veritable terror a la instal·lació del pensament únic. Ara, cada cop més, sembla que hi estem abocats. Fruit d'aquesta filosofia, volia i

va lluitar per una universitat amb amplitud d'estudis i de presència activa en el camp de la cultura, la investigació i la ciutat i la seva àrea d'influència.

Deixo als ponents d'aquest congrés, molt més qualificats que jo mateix, l'anàlisi de la realitat d'aquests àmbits i el resultat que aquests tenen i han tingut en la nostra societat.

Deixeu-me, però, que faci avui una petita manifestació, ara que he deixat enrere el discurs familiar i institucional.

Tenim l'obligació:

1. Que la universitat no busqui la facilitat, talment fos una fàbrica d'emetre títols necessaris però insuficients per inserir la joventut a la vida activa.
2. La universitat ha de ser focus creador de cultura i la seva divulgadora activa, centre actiu del debat cultural i, per això mateix, té el deure d'apostar per l'excel·lència de les seves aportacions.
3. Ha de defensar i propiciar la investigació de base per tal de lluitar contra l'argument que només es valora la recerca pels seus resultats —i si em permeteu, només pels resultats econòmics.
4. Ha de defensar la llibertat d'expressió i participar, comproment-s'hi, en els conflictes de la societat, i posicionar-se en el terreny de la defensa dels seus valors.

I, com en Víctor diria, hem de buscar l'excel·lència lluitant contra l'endogàmia, propiciant el mestratge dels millors, liderant una societat que progressa dia a dia, aprofitant els talents i les persones a tots els nivells, fent possible que la qualitat de vida dels humans avanci tot defensant una escala de valors que incorpori en la seva actuació el concepte de l'ètica.

Deixeu-me dir d'en Víctor, per acabar, que va posar tota la seva passió per la Universitat de Lleida. La família ens en sentim orgullosos i, en la meva condició de tants anys de paer en cap, crec que puc dir que Lleida també se'n sent orgullosa. La seva trajectòria i el seu comportament van ser un exemple d'aplicació de l'ètica, amb majúscula, al sentit més noble i més profund d'una vida.

JA FA VINT ANYS

ÀNGELS SANTA
Universitat de Lleida

El 27 de novembre de 1993, Víctor Siurana ens deixava. La ciutat de Lleida perdia un ciutadà il·lustre. La Universitat de Lleida perdia el seu primer rector. Però, sobretot, en l'àmbit humà, perdiem un ésser entranyable, l'amic de sempre, de les hores amargues i dels dies feliços.

Ja fa vint anys que en Víctor no hi és. Els que el vam conèixer el recordem encara amb melangia, compartint el que sobre ell va escriure, fa un cert temps, el seu amic Pau Echauz des de les pàgines de *La Mañana Revista* el 29 d'octubre de 1995: "Víctor Siurana era, sens dubte, un home que sentia una curiositat immensa pel món, un *dandy* que volia donar resposta al misteris de la vida i que ho feia des d'aquella postura tan seva de posar el puny sobre la boca, ressaltant aquell bigot de Nietzsche i les ulleres rodones."

Per recuperar la seva imatge, el seu record, la seva figura, els seus companys de la Facultat de Lletres hem volgut retre-li un homenatge que faci palès que encara és viu entre nosaltres, que encara el sentim parlar-nos a cau d'orella i encara compartim amb ell il·lusions i projectes. I que tot això no és un miratge, sinó una pregona realitat, fent així nostres les paraules d'Stefan Zweig: "Tot ésser humà només continua realment viu després de la seva mort mentre existeix sobre la terra algú que l'estima."

Per això hem decidit aplegar entorn del tema Universitat i ciutat tots aquells especialistes amb els quals a ell li hagués agradat compartir opinions i discussions. Una vegada més, un congrés internacional, presidit per la seva imatge i el seu record, ens reuneix.

En aquests vint anys la Universitat, que ell va començar a bastir, ha canviat molt. Segurament, s'assembla una mica a aquella que en Víctor va somniar; segurament, també, és més quotidiana, més real, però en tot cas existeix, camina cap endavant i cada dia aferma més la seva força i la seva capacitat de resistència, i així constitueix un element important del panorama ciutadà. Una de les claus que han contribuït al seu desenvolupament ha estat la relació constant amb la ciutat. La Universitat s'ha mantingut lligada tot aquest temps al creixement de Lleida, hi ha participat i hi ha col·laborat. Universitat i ciutat han caminat juntes cap al futur. Per això ens sembla

important reflexionar sobre aquesta relació, a partir de l'anàlisi de tots els components que la defineixen i la caracteritzen, des d'una perspectiva que fou el tret distintiu de l'irrepetible homenot anomenat Víctor Siurana: l'art, el diàleg, la cultura, la recerca, el paper de les humanitats, la societat, les revistes, la memòria històrica...

Amb aquesta iniciativa hem volgut "retrobar el temps", com diria el seu admirat Marcel Proust: el temps de la reflexió i de l'anàlisi, el temps de la veritat científica, el temps de l'esdevenidor. El llibre que ara el lector té entre les mans és el resultat d'aquest esforç i, alhora, el compendi sorgit de l'intercanvi ideològic i de la confrontació amical entre postures afins i diverses alhora. Un llibre que dediquem a l'humanista, al lleidatà i a l'acadèmic que fou Víctor Siurana.

No vull acabar sense agrair la participació i la col·laboració a les diverses entitats de la ciutat que han fet possible aquesta commemoració. L'organització ha estat a càrrec del Departament de Filologia Clàssica, Francesa i Hispànica (que fou en el seu dia el departament d'en Víctor Siurana) amb el suport de la Facultat de Lletres, del Vicerectorat de Recerca i del Vicerectorat d'Activitats Culturals i Projecció Universitària, tots ells representatius d'instàncies diverses de la Universitat de Lleida. La ciutat hi ha estat present amb la participació, el suport i els ajuts concrets de la Paeria, l'Ajuntament de Lleida, l'Institut d'Estudis Ilerdencs i la Diputació de Lleida, i també de l'Obra Social "la Caixa". A tothom moltes gràcies. Aquesta és una pedra més en l'edifici de la construcció d'una relació més ferma i més participativa entre la Universitat i la ciutat. I en podem estar orgullosos.

VÍCTOR SIURANA A LA UNIVERSITAT FLORENTINA DELS MÈDICI

JAUME PONT

Universitat de Lleida

Aquest congrés no vol ser, si més no per als organitzadors aquí presents, un congrés qualsevol. I no ho vol ser perquè l'empremta personal que el motiva —el record i la memòria de qui fou degà de Lletres, president de l'Estudi General i primer president-rector de la Comissió Gestora, i sobretot amic, en un períple de vint anys—, el malaurat i recordat Víctor Siurana, va carregada dels millors moments fundacionals dels estudis universitaris a Lleida i, amb ells, d'un contingut emocional indiscutible.

Per a tots aquells que el vàreu conèixer no us descobreixo res. Però per als que no vàreu tenir aquesta sort per una simple condició d'edat, us diré que Víctor Siurana fou un prohóm, un homenot lleidatà de soca-rel que va veure la Universitat dels darrers anys del franquisme i de la lenta recuperació democràtica del posfranquisme amb una enorme lent de futur. Tarannàs com el seu no abundaven massa, la veritat, en un temps que encara arrossegava els clixés de tants i tants anys de penúria democràtica.

He conegut poques persones amb una visió tan clara sobre el projecte d'una universitat catalana i europeista. Ostentava un sentit del deure i una vocació tan humanística de la Universitat —diguem-ho així—, que només la concebia oberta, dialogant, participativa i lliure.

I tot això, val a dir-ho, ho traspuava enterament el seu caràcter. Era un home afable, *dandy* de compostura i esperit, amb un sentit de l'humor la ironia del qual començava, com a acte de saviesa extrema, en ell mateix. Però, sobretot, era un ésser noble i generós, tossut, com acostumen a ser els homes de conviccions profundes; un home que pouava saber en tot allò de feia i deia. Sempre he pensat —i això li ho vaig insinuar més d'un cop— que a ell el que veritablement li hagués agradat era néixer i ensenyar a la cort florentina dels Mèdici, envoltat de saviesa, de filòsofs, científics i poetes; envoltat, en suma, d'allò que els italians, amb la seva proverbial manera d'acaronar el llenguatge, en diuen *finezza*. Doncs, sí, en Víctor Siurana era un home d'extremada *finezza* estètica, i sobretot de *finezza* ètica. O, per dir-ho en altres paraules, en ell prenia cos i ànima el somni de l'humanisme —en el sentit més pregon que aquesta paraula pot tenir— i d'aquella màxima que diu: "Nulla estetica sine etica."

Hem volgut recordar la memòria de Víctor Siurana —el dissabte 29 d'aquest novembre de 2014 es complirà el vint-i-unè aniversari de la seva mort— amb un congrés al voltant d'un dels eixos fonamentals del seu treball en aquesta casa i des d'aquesta casa, que fou la seva: la relació entre Universitat i ciutat i les seves implicacions en àmbits com l'art, les humanitats, la recerca i les estructures culturals. Crec que és una bona manera de fer vius, un cop més, el pensament i la idea d'universitat del nostre mestre en tantes coses i amic.

Volem agrair la col·laboració i la bona acollida que d'aquesta Universitat i d'institucions com l'Ajuntament de Lleida i l'Institut d'Estudis Ilerdencs hem tingut per a poder dur a terme el nostre congrés. I, per descomptat, de manera molt especial, volem també agrair a tots els ponents que intervindran al llarg d'aquests tres dies la seva impagable contribució.

Amb el patrocini de:

Ajuntament de Lleida

i la col·laboració de:

Universitat de Lleida
Departament de Filologia
Clàssica, Francesa i Hispànica

Universitat de Lleida
Facultat de Lletres

Universitat de Lleida
Vicerectorat de Recerca

Universitat de Lleida
Vicerectorat d'Activitats Culturals
i Projectió Universitària

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCs
Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Diputació de Lleida
municipis, territori i tu

Obra Social "la Caixa"

© dels textos: els autors respectius, 2016
© dels apunts: Joaquín Ureña i Ferrer, 2016
© d'aquesta edició: Pagès Editors, SL, 2017
C/ Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
editorial@pageseditors.cat
www.pageseditors.cat

Primera edició: febrer de 2017

ISBN: 978-84-9975-826-8

DL L 36-2017

Impress a Arts Gràfiques Bobalà, SL

www.bobala.cat

« imprès a lleida »

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.